

“He prestado mis brazos a un pájaro”.

Pe Cas Cor

L'alfabet de carn i sang

Demà i dimarts, dies 25 i 26 de gener, se celebra a Girona la tercera edició del Festival d'Art Independent Pepe Sales, organitzat des del restaurant La Penyora, i que enguany ret homenatge al poeta madrileny Pedro Casariego Córdoba

TEXT: EUDALD CAMPS

Li van caldre només dotze anys per dir el que volia dir o, encara més, per constatar a la manera d'un Hofmannsthal contemporani que les paraules i els conceptes són l'enemic natural de l'inefable en què vivim immersos: Pedro Casariego Córdoba (Madrid, 1955-1993) signava els seus poemes amb el pseudònim Pe Cas Cor en un gest proper a l'autoamputació d'aquell que coneix bé els límits de la paraula però que no per això, i contra corrent, decideix expressar-se mitjançant la poesia, l'únic mitjà que tolera rapsodes urbans i erudits de peixera, compositors de versos exquisits i manobres esforçats que gestionen les síl·labes com si fossin totxanes, romàntics crepusculars i cirurgians asèptics, tota mena d'homes que han decidit obrir, en paraules de Casariego, l'aixeta per deixar que ragin tots els líquids i totes les substàncies químiques possibles. «La poesia –va confessar en una entrevista– no es lo que yo he hecho hasta ahora, es lo que hace muchísima gente anónima, que con sus pensamientos, cuando están solos, con sus sonrisas, sus gritos desesperados y los latidos de sus corazones, escriben sin saberlo en un alfabeto de carne y sangre».

Aquesta és la seva lacònica biografia: va ser estudiant de Ciències Econòmiques tot i saber que mai seria professional de res; va ser poeta en actiu entre els anys 1974 i 1986; va ser pintor, il·lustrador i grafista (en el millor sentit possible de tots aquests termes) amb una llibertat propera a l'anarquia; va ser home solitari en un món d'homes extraviats en la mesura que el seu espai –com escriu el seu progenitor en un text de tendresa impagable– «no coincidió con el de los demás, lo que le hizo sufrir extraordinariamente»; va ser marit i pare i, per sobre de tot, va ser una veu hipersensible que podia ferir o no, però que es desgastava mortalment cada vegada que parlava. I va ser, en darrera instància, un fill de la por més genuïnament humana. Ho explica Marcos Ricardo Barnatán parafrasejant Canetti: «Hay dos tipos de miedo, el luminoso y el amargo, siendo el primero el que crece y crece y se expande hasta que estalla, mientras que el segundo se encoge y se seca. El amargo es el que convierte a los hombres en momias. El luminoso en poetas...»: per fortuna nostra, Pedro Casariego Córdoba va ser una «misteriosa víctima del miedo luminoso» que va decidir, terriblement aviat, posar punt i final a la seva existència interposant el seu cos en la trajectòria d'un tren que el va envestir amb la tràgica indiferència pròpia de les màquines.

APÒSTOL DE LA RARESA

Massa persones aspiren a la normalitat oblidant que és un concepte enormement vacu i, per descomptat, pervers en la seva utilització: se la pot considerar, a la normalitat, un mer concepte estadístic, un estar en la mitjana (problema: no és desitjable en la mesura que associem el concepte a grisor més que no pas a excel·lència); se la pot pensar com un procés d'aproximació a normes socials ja que l'home, animal neotècnic, necessita aprendre per fer-se «normal» (problema: concepte restrictiu i exclouent en la mesura que és molt relatiu. No són les mateixes normes d'higiene per a un hindú que per a un català); o, fins i tot, per acotar-la, es poden utilitzar els sempre perillosos arguments biològics (problema: la normalitat biològica no coincideix amb la social; ser baix o gras o lleig és biològicament normal però inacceptable a nivell social)... Calen apòstols de la raresa per posar contra les cordes la mentida social que discrimina els perfils desiguals, que desactiva el pensament. «Lo raro –va escriure Casariego pare a propòsit del fill poeta– es aquello que se distingue de lo demás, y cuando se ve acompañado de virtudes poderosas provoca una tensión creadora que pone en marcha el Universo».

L'Univers que Pedro Casariego Córdoba posava en moviment tenia el seu principal argument en la sinceritat poètica. Ho va subratllar Francisco Umbral al seu *Diccionario de la Literatura*: «Hay timidez y sabiduría en su manera de no hablar de él sin hablar de otra cosa. La libertad tipográfica, tan vieja, en él es una

Els cartells

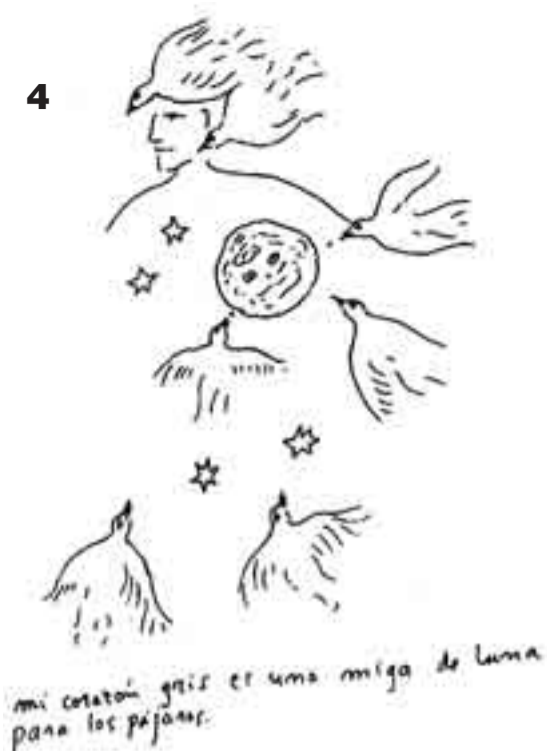
Una de les característiques del Festival d'Art Independent Pepe Sales és la cura que s'inverteix en el disseny dels cartells de cada edició: Elena Nadal va ser l'encarregada d'encetar una línia gràfica que han continuat Nyaki Xarnach i Felícia Butinyà, respectivament (aquest darrer adaptant un cartell de l'artista Lluís Vilà).

cosa nueva, fresca, sincera...». Tan sincera que va saber aplaçar-se amb extrema elegància rere els seus versos. És allò que, gràcies en gran mesura a Luis García Montero, s'ha volgut anomenar poesia de l'experiència: sota el paraigües de Gil de Biedma (i, abans, de Cernuda), va créixer una poètica basada en el protagonisme del Jo; però no d'aquell Jo confessional quasi onanista dels romàntics sinó d'un Jo recreat artísticament i sotmès a les lleis d'una ficció que va trobar en la precària experiència del subjecte el lloc on nodrir-se. En tot cas, i malgrat el parentesc evident del nostre poeta amb els mestres esmentats, sabem que Casariego no admetia filiacions de cap mena: «Es un artista intrigante y misterioso –ens diu Ángel González al pròleg dels seus *Poemas encadenados*– que en ningún momento se atuvo a los modos y a las modas que caracterizan el trabajo de sus contemporáneos. [...] Su incuestionable originalidad no es algo buscado, sino un hecho que deriva de una actitud ante la escritura que,

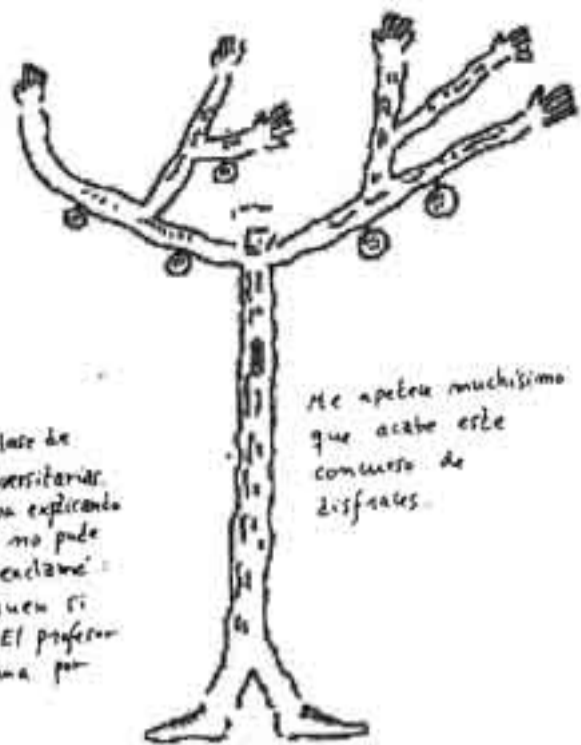
en el panorama de la literatura española de finales del siglo XX, no comparte con nadie».

L'ESPERIT DE PEPE SALES

Arriba a la seva tercera edició el Festival d'Art Independent Pepe Sales amb una energia renovada gràcies a l'esperit que el mou: es tracta d'activar i donar a conèixer fets culturals lliures dels condicionaments estipulats per la indústria i la societat benpensant. En aquest sentit, la figura de Sales segueix projectant-se amb força: ell va ser per sobre de tot algú que va fidelitzar-se a un plantejament vital radical sense importar-li, o sense que li importessin prou, els riscos d'una via (pura catàbasi) decididament irreversible. La seva figura auràtica, la intel·ligència càustica que traspuen els seus versos, el destil·lat verinós que hom intueix a la lletra de les seves cançons, la seva pintura expressiva més que no pas expressionista (res d'etiquetes), la violència contra un mateix i l'amor envers els altres, troben en Pedro Casa-

Estábamos en clase de Matemáticas Universitarias. El profesor estaba explicando un teorema. Yo no pude contenerme, y exclamé: "¡Que me zhoquen si lo entiendo!" El profesor explicó el teorema por segunda vez.

Fotos:

1
Pedro Casariego, l'any 1985. Foto: ZAC.

2
Calces penjades al Barri Vell de Girona durant l'edició de l'any passat del Festival Pepe Sales, en homenatge al poeta Miquel Bauçà. Foto: Marc Martí.

3
L'Auditori del Centre Cultural de la Mercè, ple de públic, durant l'acte central del festival de l'any passat. Foto: Marc Martí.

4
Poemes il·lustrats de Pedro Casariego.

5
El poeta amb la seva filla, Julieta. Foto: ZAC.

6
La màquina Olivetti amb la qual Casariego va escriure tota la seva obra, entre 1974 i 1986; després d'aquests dotze anys d'usar-la, la va guardar per conservar-la. Foto: ZAC.

7
Una fotografia acolorida a mà de Casariego amb la seva dona, Ana Ruiz de la Prada. Foto: ZAC.

8
Llegint a casa seva, l'any 1991. Foto: ZAC.

riego Córdoba –com van trobar en Miquel Bauçà ara fa un any– un insospitat company de viatge. Ambdós van conviure amb la dura realitat cantada per Camarón, un altre dels nostres argonautes: «El mundo es un grano de polvo en el espacio; la ciencia de los hombres, palabras; los pueblos, los ríos, los animales y las flores de los siete climas son sombras de la nada».

Finalment, en temps de crisi moral i econòmica, el Festival d'Art Independent Pepe Sales s'erigeix com un símbol alternatiu, com una declaració de principis que vol demostrar que amb voluntat i talent, sense grans recursos econòmics, es poden tirar endavant projectes ambiciosos. Per això Casariego lluitava contra el tedi d'una societat anèmica i massa ben acostumada: «Llevamos la semilla de la insatisfacción, y Dios, campesino en sus horas libres, manda brillar al sol, caer a la lluvia, morir sin nacer a la helada y al granizo! ¡Jardinero en lo azul, ¿cuánto vales Tú?, nos has becho saber

el precio de la lágrima y sentir el ansia de infinito! ¡Redímonos ahora de esta miseria en la sombra, de esta sombra que vibra aun en la noche más oscura...! ¡Colma todos nuestros bolsillos de billetes de Banco o, si no hay suficientes billetes allá arriba, baja los precios del espíritu y haz que nos contentemos con esta nada!», de bitllets de banc no en plouran però sí que hi haurà poesia gratuïta i enllaunada: el preu que es paga el dissimula l'entusiasme.

El tercer Festival Pepe Sales, que de fet va començar ahir amb una ruta poètica per Girona –i que en aquesta ocasió ha programat activitats parel·leles a Osor, Madrid, Celrà, Banyoles i Barcelona– celebrarà demà i dimarts el gran homenatge a Pedro Casariego: demà amb la projecció de diversos audiovisuals al cinema Truffaut, i dimarts amb música, dansa, poesia i instal·lacions al centre cultural de La Mercè. Per conèixer amb detall el programa i tots els participants: www.festivalpepesales.org.